

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_036
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk v dějinách
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Vývoj v Československu v 50. letech 20. století
Pořadové číslo DUMu:	16
Stručná anotace:	Výukový materiál zobrazuje situaci v Československu v 50. letech 20. století. Jeho úkolem je seznámit žáky s hrůzami, které komunistický režim v této době napáchal.
Ročník:	2.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák charakterizuje komunistický režim v ČSR v jeho vývoji a v souvislostech se změnami v celém komunistickém bloku.
Vytvořeno dne:	18. 6. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Vývoj v Československu v 50. letech 20. století

Situace v ČSR po roce 1948

V roce 1948 převzali komunisté veškerou moc v zemi a nastolili totalitní systém po vzoru SSSR

- došlo k likvidaci soukromého sektoru a ke kolektivizaci zemědělství
- ekonomika byla řízena centrálním plánem (byly zavedeny tzv. *pětiletky*)
- mnoho lidí emigrovalo
- nepohodlné osoby byly pronásledovány => začaly velké politické procesy (lidé byli souzeni za něco, co nespáchali)

Politické procesy – Heliodor Píka

Heliodor Píka (3. 7. 1897 – 21. 6. 1949)

- český voják a legionář, oběť komunistického teroru
- zúčastnil se první i druhé světové války
- 1945 se vrátil do Prahy, zde byl oceněn 2 sovětskými vyznamenáními
- 1948 byl zatčen a obviněn z velezrady a posléze odsouzen k trestu smrti oběšením – to bylo vykonáno **21. 6. 1949** v Plzni na Borech (jeho tělo se po pitvě „ztratilo“)
- 1968 byla za pomoci prezidenta L. Svobody konstatována jeho nevina

Politické procesy – Milada Horáková

Milada Horáková (25. 12. 1901 – 27. 6. 1950)

- česká politička, oběť justiční vraždy
- 1946 kandidovala za ČSNS v Budějovickém kraji a byla zvolena do Národního shromáždění
- v září 1949 byla zatčena a souzena se svými kolegy
- byla odsouzena k trestu smrti oběšením – to bylo vykonáno **27. 6. 1950** v Praze na Pankráci
- její ostatky byly zpopelněny a nepohřbeny

Politické procesy – Josef Toufar

Josef Toufar (14. 7. 1902 – 25. 2. 1950)

- český římskokatolický kněz, oběť komunistického pronásledování katolické církve
- v lednu 1950 byl zatčen a obviněn z vykonstruování číhošťského zázraku
- byl vězněn ve Valdicích a krutě mučen
- **25. 2. 1950** byl v kritickém stavu převezen do státního sanatoria, kde byl operován a poté zemřel
- byl pohřben v hromadném hrobě v Praze pod falešným jménem Josef Zouhar

Život Josefa Toufara je velmi pěkně popsán v knize Miloše Doležala – Jako bychom dnes zemřít měli

Politika v 50. letech

1953 zemřel Stalin a krátce poté také ***Klement Gottwald*** (14. 3. 1953) – novým prezidentem se stal ***Antonín Zápotocký***

- zmírnil se policejní teror, ustaly politické procesy
- po Chruščovově kritice stalinismu (1956) se projevilo postupné zmírnění režimu i v Československu

1957 zemřel Antonín Zápotocký a novým prezidentem se stal ***Antonín Novotný***

Vliv společenských událostí na kulturu

- v různých druzích umění se postupně prosazoval **socialistický realismus**
- ke kontrole kulturního dění používali komunisté přísnou cenzuru
- z knihoven byly odstraňovány ideologicky nevhodné knihy nebo knihy nepohodlných autorů
- byly zrušeny kulturní spolky a některé noviny
- řada umělců byla vězněna

Závěrečný test

- 1. Jaké byly základní charakteristiky režimu v 50. letech**
- 2. S kým byl veden politický proces, co o něm víte**
- 3. Co je socialistický realismus**
- 4. Jak ovlivnily politické události 50. let kulturu**
- 5. Kdy zemřel Klement Gottwald, kdo byl jeho nástupcem**

Řešení závěrečného testu

1. kolektivizace, pětiletky, politické procesy
2. Např. s Miladou Horákovou
3. Umělecký směr, který vycházel z myšlenek socialismu
4. Přísná cenzura, odstranění nevhodných knih, zákaz činnosti kulturních spolků
5. 14. 3. 1953, A. Zápotocký

Použitá literatura

ČORNEJ, Petr. Dějepis pro střední odborné školy: české a světové dějiny. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2008, 238 s. ISBN 978-80-7235-382-8

DRŠKOVÁ, Kateřina. Maturita z dějepisu: české a světové dějiny. Vyd. 2. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000, 52 s. ISBN 80-902-2617-5

www.dejepis.com